

L'ECLECTICA

EL SOROLL DE LA RESTA

Francesc Bodí

PREMI ENRIC VALOR DE NOVEL·LA

Bataller va pensar que el tercer infart era una bona ocasió per a deixar-se morir. Deixeu-vos morir a la tercera: no vos en penedireu! Aquesta pensada era l'única idea positiva que havia aconseguit articular durant tot aquell reguitzell d'hores confuses i protocols mèdics. D'ençà de la fiblada, la vesprada s'havia enfonsat en una conxorxa de presses i corregudes, de xiuxiuejos i lliteres, de passadissos que s'allargaven interminables i tubs fluorescents que volaven en sentit contrari. Era una vesprada dolça i càlida, amb el sol i la humitat en el punt just de cocció, el trànsit espessint el brou de les grans vies en una salsa consistent però fluïda; una vesprada d'arbres ufanosos, botigues alegres i parcs a ple rendiment de xiquets i pensionistes. Bataller passejava per baixar el menjar. Aquells àpats abundosos i farcits de *delicatessen* que les empreses pagaven sense miraments eren l'únic plaer dels congressos. Només hi havia un problema: la companyia. O parlaves o menjaves. Bataller preferia menjar. A aquestes alçades de la vida, amb el cul pelat d'aplec i reunions, havia après a ensumar la informació que li interessava molt abans que l'interlocutor haguera començat a verbalitzar-la. De fet, en aquesta habilitat consistia una bona part del seu èxit professional. I, de bracet d'ella, havia adquirit la destresa de mantindre converses sense pronunciar ni una sola paraula i, més difícil encara, sense saber ni tan sols quin era el tema tractat. Tenia la traça d'arrufar les celles i entreobrir la boca en un gest de sorpresa i atenció, assentia davant d'argumentacions que traspuaven contundència, es rascava la barbata quan la situació exigia un posat de dubte, musclejava per a remarcar el desconcert que es desprenia d'una exposició, es mossegava el llavi inferior

quan el monòleg pretenia ser interessant, alçava les mans amb els palmells oberts per a subratllar obvietats, i fins i tot era capaç de deixar caure el puny enfurit sobre la taula per reblar una conclusió que se suposava sòlida i inalterable. I tot açò ho feia sense saber de què anava la conversa i intercalant-hi, quan algun dels participants l'interpel·lava, expressions com ara: sí, però...; ja, és clar, tot i que...; per descomptat, encara que...; sense cap dubte, sí, sí...; això és evident, si més no... La clau estava en els punts suspensius. Totes aquestes expressions anaven seguides d'una rècula de punts suspensius que convidaven l'interlocutor a continuar amb el seu monòleg mentre ell es lliurava al plaer de les *delicatessen*. Tingueu-ne sempre un bon grapat a mà, de punts suspensius!

Aquell dia la conversa havia sigut llarga i Bataller havia menjat massa i tenia cremor: primer incompliment greu del seu decàleg. Per això va decidir passejar més del compte. Va recórrer a bon pas el llit del riu esquivant bicicletes, partits de futbol que prolongaven espontàniament els límits de les pistes i corredors de fúting que esguitaven una pluja generosa de gotes de suor sobre els espectadors desconcertats. Després es va endinsar per les grans vies saturades de circulació, provant de no perdre el ritme en els passos de vianants. I finalment, quan es va adonar que potser havia forçat massa aquell cos malmés, amb una cremor insuportable que li pujava per l'esòfag, va provar de contrarestar el segon incompliment del seu decàleg minorant el pas i internant-se en els carrers tranquils del barri antic. Allà la vesprada va adquirir la perfecció d'un estereotip. El sol esbiaixava els carrerons en un joc de llums i ombres, una brisa suau atenuava la xafogor de l'estiu, les glopades d'humitat que exhalaven els portals de les cases velles eren compensades per les olors sintètiques d'alguns locals comercials, les restes de batalles alcohòliques de la nit anterior havien quedat recobertes per la pàtina de vestits de moda, cossos de gimnàs i cabells llongueras que exhibien els nous pobladors de les cases rehabilitades. València, la Ciutat de les Vesprades!, va

pensar Bataller. La Ciutat de les Ciències, la Ciutat de les Arts, la Ciutat de la Justícia, la Ciutat de la Música... Tota aquella inflació de ciutats no eren més que barris diferents de la Gran Ciutat del Deute i la Hipoteca, eslògans massa gastats. Per què no la Ciutat de les Vesprades? Va ser en aquell moment, mentre pensava en les imatges que podien acompanyar aquesta frase, quan va notar la fiblada. No s'ho va agafar massa seriosament. Es va asseure en un banc, davant d'una petita glorieta, disposat a corroborar que només es tractava d'una sospita infundada. Al seu costat es va asseure un vell conegut que no va tardar a abraçar-lo de forma efusiva. Ell va notar l'entusiasme de l'altre oprimint-li el pit, però feia uns quants anys que no es veien i es va negar a saludar-lo. El vell amic, insistent, se li va asseure al damunt. Un pes aixafador li dificultava la respiració i el dolor va començar a irradiar-li cap al múscle esquerre. Bataller va comprovar que el senyor Infart havia engreixat molt d'ençà de l'última visita, feia ja més de set anys. Per això, potser, no l'havia reconegut al principi, quan havia acabat de menjar. De fet, la visita l'havia agafat tan d'improvís que ni tan sols duia el mòbil damunt. S'ho havia deixat tot a l'hotel, el telèfon i les pastilles. Allò, en teoria, només havia d'haver sigut una passejada amable per la Ciutat de les Vesprades. A poc a poc va provar d'abandonar aquells carrers de vianants a la recerca d'un taxi, però el dolor li va baixar a rampellades pel braç esquerre i li va pujar cap al coll i la mandíbula, la cremor se li va accentuar com si algú li haguera encés un manoll de pressentiments a la boca de l'estómac i va començar a suar a dolls. Les forces el van abandonar. S'ofegava. S'engrapava el pit per traure's de damunt aquell pes insuportable. Va provar de demanar auxili i va vomitar. Va allargar un braç, suplicant, però la gent anava a la seua. Alguns, els més aprensius, canviaven de vorera; d'altres feien veure que no l'havien vist, però la immensa majoria continuava caminant a l'altra banda del seu braç estirat perquè segurament tenien coses més urgents a fer.

Bataller va notar un buit molt gran, una soledat immensa. El dolor s'havia fos en el remolí d'aquella buidor. L'ensurt es va dissoldre en aquell silenci. Tot s'acabava. Cinquanta-quatre anys de lluita eren a punt d'enfonsar-se en l'embornal del no-res. Tenia por. Pànic! Un eslògan, necessitava un eslògan. Els altres continuarien caminant per aquell carrer i ell ja no hi seria. S'havia passat mitja vida cridant l'atenció de la gent, i ara no sabia què fer. Pitjor encara: no hi podia fer res. Ni respirar, tan sols. La gent continuava a la seua mentre ell es moria. I ell s'hauria quedat més tranquil si tots s'hagueren mort en companyia seua. Potser perquè això no era possible, o perquè estava cagat de por, va decidir subjectar-se a la vida amb totes les seues forces. Ni tan sols se'n podia dir una decisió. No tenia res més: la seua vida i les seues forces. I va romandre així, refermat contra una paret atapeïda de grafitis, fins que va arribar l'ambulància. A partir d'aquell moment la consciència se li va extraviar en un seguit d'intermitències: els sotrac del trajecte, la sirena que anava i tornava en un voleteig atarantat, la cara nerviosa del xicot del Samu, les presses i corregudes pels passadissos de l'hospital. I aquell dolor que l'aixafava. Tancava els ulls per no marejar-se, però aleshores li entrava més por, i quan els obria no era capaç d'enfilars els successius retalls de món que recordava, no estava segur de no haver-se adormit entre l'un i l'altre, un lector que s'adormia en les últimes línies de la novel·la, i açò encara li provocava més por, perquè aquell argument que se li esfilagarsava entre les mans balbes de la consciència era la seua pròpia vida. Un grapat de mans, cables i aparells li van escorcollar el cos buscant la ratificació quantitativa d'aquella sospita. La seua vida s'havia transformat en un punt blau i capritxós que oscil·lava en la pantalla del monitor. D'un moment a l'altre Bataller es perdria en una línia horitzontal i contínua. Em muir, va balbucejar. A l'altra banda d'aquell buit, una mà càlida de dits llargs li va acaronar el front. Els metges afegien medicaments al còctel del gota a gota. A poc a poc el dolor va minvar, el pes que li oprimia

el pit va començar a enlairar-se i la respiració es va normalitzar, el vertigen es va diluir en un bressoleig suau i la cansera acumulada es va transformar en son. Una veu femenina li va dir que el perill havia passat i que anaven a traslladar-lo a la unitat coronària, que estiguera tranquil.

Es va despertar al dia següent, monitorat i quasi sense poder bellugar-se, el cos encondolit com si haguera participat en una baralla salvatge i el llit envoltat de tubs i cables.

—Com li diuen? —Una cara gran de pestanyes llargues i somriure amable s'interposava entre ell i el monitor—. Amb tot el tràfec d'ahir no vaig tindre temps de preguntar-li-ho.

Bataller va reconèixer la veu que el dia d'abans l'havia tranquil·litzat. Era una veu enconxada, com si les paraules estigueren farcides de buata i l'abrigaren amb una sonoritat càlida. Es va quedar mirant aquella dona de faccions tranquil·les i esquena ampla i va somriure amb escepticisme:

—No s'escarrasse —va dir—, no m'espera ningú.

—Bé, senyor Nomesperaningú, sóc la doctora Ibarra i vull dir-li que les anàlisis ens han confirmat que haurà de quedar-se uns quants dies amb nosaltres, però tot va bé i el perill ja quasi ha passat.

—Tampoc no s'escarrasse vosté explicant-me el significat del *quasi*, doctora —va afegir Bataller amb la poca força que li quedava—. És el meu tercer infart.

La doctora va estirar les comissures dels llavis, com si haguera dit, ens comprenem, doncs, i li va deixar caure la mà sobre el front abans de marxar. Bataller va reconèixer també aquella mà i va tornar a llegir el mateix missatge que el dia d'abans li havia escrit en el front, potser es morirà o potser no, vés a saber, aquestes coses són així, però nosaltres estarem al seu costat.

El dia es va escolar entre les visites del personal mèdic, les fluctuacions del monitor i les dosis inacabables de medicaments que circulaven per les seues venes. La morfina l'havia sumit en una laxitud confusa de pensaments inconnexos, i quan tancava els

ulls el món exterior es diluïa en un rerefons de somnis esborrallats. La doctora va ser substituïda per un altre col·lega més gran que resumia les seues inspeccions rutinàries fent-li l'ullet i ensenyant-li el dit polze plantat en un gest de complicitat. Bataller tampoc no tenia ganes de parlar i va resumir tot el seu pensament tancant els ulls. Quan els va obrir de nou, la doctora tornava a escriure missatges tranquil·litzadors sobre el seu front. El torn del personal mèdic havia canviat novament. Les constants vitals seguien recuperant-se, el *quasi* de la primera conversa s'havia afermat i la dosi de sedants havia disminuït.

–Vol que li conte alguna cosa de tot açò, o ja s'ho sap de memòria? –la doctora li ho va preguntar mentre agafava un informe dels peus del llit.

–Si va a parlar-me de l'elevació del segment ST, o de l'ona Q, o dels valors de troponina en la sang, pot estalviar-s'ho –va respondre Bataller.

La doctora va fer un gest de *m'ho imaginava*, i va continuar anotant coses en l'informe:

–Baix, en Administració, volen saber les seues dades –va afegir–. Jo ja els he dit com li diuen, però no s'ho acaben de creure. Sempre han sigut uns escèptics.

Bataller li va retornar un gest de *m'ho imaginava* i no va dir res. La doctora no hi va insistir.

El temps avançava lent i pesat. Bataller continuava embolicat en una teranyina de tubs i cables, convertit en un simple perifèric d'alguna unitat central freda i llunyana. Ja havia viscut aquesta sensació altres voltes, però ara la incomoditat era més gran. Es tractava d'estar-se immòbil, d'esperar, i això li costava més que mai. Sabia que l'havien sedat, no tenia massa forces per a bellugar-se, i si ho feia, es cansaria de seguida, però tot i així volia moure's, sentir que manava del seu cos, espentar la lentitud de les hores a còpia de moviments. A poc a poc, de forma quasi imperceptible, el cap va començar a poblar-se-li de records inesperats. Imatges

de la infantesa, de quan anava a escola, de quan jugava amb els amics al carrer Hortaleza, o de quan entrava al vestíbul de la finca i son pare li somreia des de l'altra banda del taulell de la porteria. Eren imatges desordenades, com si foren fotografies antigues, en blanc i negre. La facultat, la ciutat universitària, el curs que havia passat a París... Bataller fullejava aquell àlbum imprevis des de la seua quietud horitzontal. Sense cap ni peus, algú anava passant diapositives sobre la pantalla vidriosa del gota a gota.

De sobte els monitors van començar a xiular. El primer xiulet en va despertar d'altres i Bataller es va adonar que aquell guirigall d'alarmes tenia raó. Algú se li havia tornat a asseure sobre el pit. S'ofegava. Tot li feia voltes. El món s'allunyava en una espiral vertiginosa. Un grapat de mans trafegaven amunt i avall pel seu cos. Va notar la mà de la doctora sobre el front, tota aquella gent envoltant-lo, i aleshores es va adonar que ja no tenia por i va pensar que aquella era una bona ocasió per a deixar-se morir. Deixeu-vos morir a la tercera: no vos en penedireu! El seu darrer acte professional havia aconseguit agermanar l'eslògan clàssic amb les innovacions que l'havien fet famosos, el principi i la fi units en aquella cerimònia de cloenda.

–No s'abandone, senyor Nomesperaningú, lluite, lluite! –va poder destriar encara la veu enconxada de la doctora mentre algun dels monitors, espentat per les sangolejades de tots aquells braços, s'estavellava contra el terra, i va decidir aprofitar la buata d'aquelles paraules per a deixar-se anar càlidament. Definitivament.

Dos dies després es va despertar. Havia tingut un xoc.

–Una baixada de pressió arterial, una disminució de fluix urinari i algunes alteracions cel·lulars de certa importància –la doctora li ho va descriure amb quatre pinzellades. Intuïa que a ell no li calien gaires explicacions–. Per cert, senyor Nomesperaningú, ací fora hi ha dos companys que ja fa temps que l'esperen, i sembla que no són els únics. Només poden passar-hi uns minuts.

Bataller va fer un gest de resignació. No hi podia fer cap altra cosa. Els amics van entrar enfundats en bates verdes.

–Collons, Bataller –va xiuxiuejar Martín tan bon punt es va situar al seu costat–, has aconseguit deixar-los a tots bocabadats, amb aquesta última tècnica. D'això se'n diu crear expectatives. T'has convertit en l'expectativa de tu mateix. Tot el congrés ha experimentat una pujada impensable d'*arousal*. La conferència impronunciada.

–Ha sigut una llàstima que t'hàgem espatlat l'experiment –va reblar Alvarado.

Els companys havien sospitat que li havia passat alguna cosa i havien telefonat a la policia i als hospitals. Entre les habilitats de Bataller estava també la d'empassar-se totes les ponències d'un congrés amb posat d'atenció sense que li n'interessara ni una ni mitja ni cap. Per això els havia estranyat tant la seua absència. Bataller va somriure. No volia parlar. Tampoc no es va molestar a comprovar si hi podia. Els companys havien avisat la seua dona, però li havien tret importància a l'assumpte. Al capdavall, ja havia passat el perill, segons la doctora.

Cristina va arribar en el pròxim torn de visites, li va deixar caure una besada suau i el va renyar per dur una vida tan estressada:

–Tu no necessites congressos. Ni diners. Només necessites descansar –i va començar a fer-li un recompte de tots els cafés, totes les copes, tots els aperitius i tots els greixos que hauria consumit. Se li van oblidar les *delicatessen*. Aquell secret el desconeixia, la seua dona. Quant a la resta, n'estava absolutament informada. De tot! Bataller la va deixar parlar el temps que durava la visita i després es va disculpar irònicament per no poder acompanyar-la fins a la porta. Cristina li va demanar permís per no dir-li res a Jesús, tu ja saps com és el xicon, i li va llançar una besada a l'aire.

Bataller va estar encara tres dies més a l'UCI. Les constants vitals es van normalitzar i la doctora va decidir el seu trasllat a planta, on va romandre huit dies. Durant aquell temps la doc-

tora passava a veure'l dues voltes al dia. Li preguntava com es trobava, i després s'asseia una estona al costat del llit i parlaven de coses intrascendents. Bataller havia recuperat un poc les ganes de parlar, i les visites de la doctora tenien la duració justa per a assadollar-les, de manera que quan arribava la seua dona Bataller ja havia exhaurit les necessitats oratòries i es limitava a escoltar els monòlegs sobre els perills de l'estrés o sobre els models de vida ideal. Cada dia li'n proposava un de diferent, però tots els models resultaven igual d'ideals. L'últim matí, a tall d'anar-se'n, la doctora va passar a acomiadar-se:

–La necrosi no ha sigut tan forta com es podria esperar. Tampoc els dos infarts anteriors li havien causat lesions importants, ni per l'extensió ni per l'àrea afectada –li va dir–. Però açò no va de broma. No pot sumar més infarts. Haurà de medicar-se i passar revisions periòdiques. I estar-se un parell de mesos de baixa. I... –la doctora s'ho va repensar–. Em fa la impressió que vosté ja sap de sobres què ha de fer, senyor Bataller.

–Veig que baix, en Administració, ja saben el meu nom –va somriure Bataller.

–Li ho dic de veres –la doctora hi va insistir. Parlava en veu molt baixa, però estava bonegant-lo–, li convé canviar de vida. No pot sumar-ne més, d'infarts.

Bataller es va quedar mirant-la:

–No es preocupe per això –va dir mentre li encaixava la mà–. Jo també pense que aquest hauria d'haver sigut l'últim.

II

Quan el telèfon va sonar, Bataller acabava d'eixir de la banyera. Havia passat tant de temps a remulla, que a pesar de la calor ambiental s'havia quedat gelat. Va llegir el número de Martín a la pantalleta electrònica abans de despenjar.

–Com es troba el malalt? –li va cantussejar el company per l'auricular–. Com has encetat el dia?

–Perfectament –va respondre Bataller, i a continuació va iniciar un informe detallat de tot el que havia fet d'ençà que s'havia alçat del llit. Martín va aguantar impertèrrit fins que l'informe va començar a glossar les excel·lències de la marca concreta de sabó que havia utilitzat per a preparar-se el bany.

–I la teua dona? –va gosar interrompre'l.

–Cristina hi està d'acord –el va tallar Bataller–. De fet, és ella la que va decidir comprar aquest sabó.

Es va fer un silenci.

–Ets un cabró! –li va etzibar Martín.

Bataller va esclafir en una riallada:

–En publicitat els missatges han de ser directes. Si vols saber si Cristina hi és, m'ho preguntes i en paus. Els minutatges resulten cada volta més cars.

–Ja veig que no hi és.

–No ho veus, la veritat és que no ho veus: ho sents. Però encara que hi fóra, la qual cosa, com tu saps ben bé, resulta altament improbable a aquestes hores, podríem parlar tranquils. En realitat no crec que ni a ella ni a tu vos importe la meua salut tant com a mi. Quin és el problema?

—El problema és que del mig quilo llarg de pastilles que et prens cada dia, n'hi deu haver alguna que et fa la llet agra. Aquest és el problema principal! I l'altre és que els tailandesos demanen un projecte detallat i totalment acabat i no semblen disposats a esperar gaire temps. Volen llançar la campanya per a l'estiu pròxim i han amenaçat d'encarregar-li-la a una altra empresa si no complim els terminis del precontracte. I Alvarado està que se'n puja per les parets, perquè diu que les xifres no ixen i que no podem perdre aquest projecte, perquè per acabar-ho d'adobar algú li ha dit que la cadena de supermercats ens vol demandar.

—A Alvarado no li ixen mai els comptes perquè ell fa comptes virtuals.

—Però és de veres que no podem perdre el contracte. Els tailandesos aquests no van de broma, només cal veure la cara de restrenyiment que fan tots.

—I no se t'ha acudit de dir-los que hem tingut un contracte? —Bataller va provar de tranquil·litzar-lo.

—Un infart no és un contracte! —el va tallar Martín—. Tu ets la nostra marca, ho comprens? I si una marca té un infart, tot el producte se'n va a fer punyetes.

Durant uns segons la línia telefònica es va quedar en silenci.

—Ho lamente —se'n va penedir Martín—. No hauria d'haver-te dit açò. Tu no en tens la culpa. I tampoc no s'acaba el món perquè un projecte s'enfonse.

Bataller no va dir res. Va penjar el telèfon, es va traure el bar-nús, va posar un compacte a l'aparell de música i es va arregar despullat al sofà.

Deu anys abans, quan va tindre el primer ensurt, va descobrir que la mort estava en girar la cantonada. De sobte es va adonar que la vida era un producte perible i que no tenia una data fixa de caducitat; depenia de l'ús, això sense comptar els possibles defectes de fabricació. En aquell moment havien llançat la campanya d'un quatre per quatre. L'operació consistia en un seguit d'espots de vint segons de

duració, independents entre si però interconnectats pel logotip de la marca i per la mateixa frase final. Els anuncis s'alternaven en les cadenes televisives. En cadascun d'ells el tot terreny travessava paisatges diferents, amb bandes sonores diferents i conductors diferents. Una platja encara embassada per la marea baixa, les dunes d'un desert africà en un crepuscle solitari de sol inflat, els caminals entortolligats d'una selva tropical, el cim nevat d'una muntanya inaccessible, els carrers tranquils d'un poblet perdut amb cases de parets grosses i teulades de pissarra, una autopista al costat de la mar o els trajectes estressants d'una gran ciutat a l'hora d'entrada a les escoles. Podia conduir-lo un Clint Eastwood madur de barba serrada i pantalons de mil butxaques, un ancià venerable de barret i música clàssica, un pare de família carregat de xiquets i motxilles, una parella enamorada o una dona que s'obria camí cap a la seua independència. En tots els espots les rodes deixaven gravat sobre el terra el logotip inexorable de la marca mentre una veu en off hi afegia «Sempre hi arribaràs». La campanya transmetia seguretat i confort. No importaven les qualitats del conductor ni les dificultats del camí. El cotxe garantia l'arribada. Era eficaç en qualsevol terreny. Però era una gran mentida. Després del primer infart Bataller es va adonar que el parany de l'eslògan estava en l'ambigüitat del pronom feble. No hi havia complement circumstancial de lloc. La diversitat de camins era una metàfora de la diversitat d'estils de vida. Però molts d'aquells conductors mai no arribarien a la seua meta. Ell mateix en seria un bon exemple, si l'infart haguera sigut més fort. La mort podia aguar en cada revolta del camí. Aquesta era l'única meta segura. Sempre hi arribaràs. L'espot ocultava una veritat com una casa, però funcionava. La campanya havia incrementat les vendes de forma considerable i la marca estava tan satisfeta que ja els havia insinuat la possibilitat de contractar una nova promoció per a l'any següent. Bataller sabia que funcionava per la seducció de les imatges i perquè la gent estava predisposada a deixar-se seduir. Cadascú llegia allò que volia llegir, allò que necessitava. La gent necessitava arribar a la seua meta, per això ningú no solia fer-se

la pregunta fatídica: a on? A on arribaràs sempre? Bataller sí que se la va fer. Ja feia anys que sabia la resposta, però en aquesta ocasió, a pesar que l'ensurt va ser lleu i que aviat li van donar l'alta, no va poder evitar un desassossec desconegut. No sabia si l'angoixava més la certesa de la mort o la incertesa de la seua arribada. De colp havia descobert que la seua vida podia acabar-se d'un moment a l'altre, que ni tan sols hi tenia signat un contracte a termini fix i que a pesar d'això la vida podia rescindir-lo en qualsevol moment. Però la campanya va ser molt exitosa, a l'empresa li van arribar uns quants projectes de rebot i ell va quedar seduït per la seguretat d'aquell trajecte professional que començava a funcionar amb tracció a les quatre rodes.

Tres anys després va tindre el segon ensurt. El cardiòleg li va dir que el seu cor li acabava de donar dues notícies, una bona i una dolenta. És clar que el fet d'haver-li retemptat suposava un obstacle, però, d'altra banda, la situació no havia evolucionat a un infart complet. Havia patit un infart no Q i les proves de laboratori havien determinat que la lesió cardíaca era inapreciable. El metge li va aconsellar que canviara d'hàbits i d'estil de vida i el va deixar anar amb un tractament a base d'anticoagulants i beta-blocadors. Bataller va experimentar un reviscolament de la seua angoixa. La mort continuava a l'aguait. Podia topar-se-la en qualsevol cantonada. En aquell moment tot anava vent en popa. El seu sogre havia deixat d'insistir perquè ell s'incorporara a l'empresa familiar. Cristina se n'havia fet càrrec i era feliç. El fill triomfava en els estudis. El gabinet començava a tindre uns ingressos més que considerables. I, tanmateix, la vida podia acabar-se. Ell podia morir-se. De les dues notícies tu has triat la dolenta, li va dir el cardiòleg en una de les revisions posteriors. Bataller va pensar que potser el cardiòleg era massa optimista i va continuar angoixat. Tenia la sensació que el món era a l'altra banda d'una ullera de llarg vista invertida, el veia llunyà i un poc esborrallat. Feia cas dels consells del metge i es prenia la medicació, però no podia deixar de pensar que era un autòmata, que la seua vida no era seua i que

allò no acabava de tindre sentit. Una empresa de llet condensada els va encarregar una campanya televisiva. El producte ja feia anys que havia caigut en picat. Al mercat hi havia llet fresca refrigerada, hi havia llet uperitzada, pasteuritzada, desnatada i semidesnatada, llet en pols i llet evaporada. L'amplitud de les dates de caducitat ja feia temps que havia deixat de ser incompatible amb la conservació de les qualitats nutritives. Senzillament no hi havia motius per a reivindicar la llet condensada, i les campanyes que apel·laven a l'enyor de la infantesa només funcionaven en alguns productes que no estigueren sotmesos a pressions ambientals més fortes, com ara els sabons o les colònies. No hi havia res de dolent a enyorar la fragància d'un sabó, perquè en l'actualitat la gent continuava rentant-se si més no tant com abans. Però no es podia enyorar un producte que tenia un trenta per cent de matèria grassa i que no era capaç de conservar moltes de les qualitats alimentàries de la substància natural en una època on tothom es preocupava per la línia i per l'alimentació saludable. La llet condensada no tenia futur i a la gent no li interessava tornar al passat en aquesta matèria, de manera que van decidir centrar la campanya en el present. Un moment, un instant concret enmig del tràfec diari. Una dona responsable, professional, ocupada. O millor encara: no calia carregar les tintes en connotacions eròtiques. Un home aniria bé. L'erotisme associat a plaers culinàris estava massa vist. Un home degustant d'amagat una bona glopada del producte. Un despatx, una taula atapeïda de paperassa, i un home amb americana i corbata conjuntats que treballa amb posat seriós. De sobte, s'atura. Alça el cap. Somriu. Despenja el telèfon. En el sentit literal: el deixa penjant. Obri un calaix de la taula i trau un envàs de llet. El contempla durant uns segons. I se l'amorra. Després, amb molta cura, diposita l'envàs al seu lloc. Ara té la boca plena de llet, els llavis escrupolosament tancats, impol·luts, i somriu picardiosament mentre torna a mirar-se la paperassa. Final. No podia fallar. Martín va fer el guió i va buscar l'actor. Alvarado va enllestir el pressupost. L'empresa no

estava d'acord amb un protagonista masculí, no volien renunciar al caràcter maternal i eròtic d'una dona fent malabars amb la llet condensada. Finalment Bataller els va convèncer. La campanya va ser un èxit i Bataller no va tardar a pensar que la vida era com la llet condensada. De tant en tant una bona glopada podia ajudar-lo a posar dreta la ullera de llarga vista. Alguns plaers, experimentats de prop, l'enganxaven al món. A voltes la vida regalava instants meravellosos i hi havia la possibilitat d'aprofitar-los encara que fóra per burlar-se de la mort.

A poc a poc Bataller va deixar de pensar en el futur. La vida era present. I a mesura que va canviar el temps verbal de la seua vida, l'angoixa va desaparèixer. Les revisions successives van resultar satisfactòries. Les anàlisis i els ecocardiogrames eren del tot normals, havia perdut pes i havia aconseguit canviar d'hàbits. No fumava, no bevia, no prenia café, menjava de forma saludable i acarava la vida amb més tranquil·litat, amb la tranquil·litat que li donava saber que tard o d'hora es moriria. El cardiòleg li va dir que allò era una conclusió optimista deduïda a partir d'unes premisses pessimistes, però que tant se valia, al capdavant era una bona conclusió, i li va fer l'alta definitiva. Bataller sabia que l'adjectiu *definitiva* era provisional, però també pensava que tant se valia. El present sempre resulta provisional. Després van continuar els èxits i les innovacions. A Alvarado li interessaven més els primers que no les segones. Els èxits suposaven ingressos, i els ingressos, guanys. Alvarado els diferenciava, els dos conceptes. Per a Alvarado el gabinet era un gran full de càlcul, igual que la vida. Martín, en canvi, no mesurava els projectes en diners, sinó en dificultats tècniques. Martín pensava que la vida era un gran mecano i que calia saber ajustar les peces adequades per a cada projecte. Només calia buscar-les i ajustar-les. Un paisatge, una música, un actor, algun psicòleg, un informe de màrqueting, una enquesta de consum... Tot eren peces disponibles per als seus guions. Per això, quan hi havia algun imprevist, es desesperava, el mecano se li desconjuntava i ell es posava molt nerviós. La

seua preocupació no eren els diners, sinó un projecte que se n'anava en orris per culpa d'un imprevist. Tant se valia si l'imprevist era un accident de cotxe o un accident vascular. El mecano es desballestava. I per a reparar els imprevistos estava Bataller. Si Bataller es convertia en un imprevist, això era el màxim imprevist pensable.

Bataller era l'home dels imprevistos i de les innovacions. Des de ben prompte havia comprés que el sector acabaria en un cul-de-sac. La publicitat saturava tots els mitjans, i això, al remat, frustraria els seus propis objectius. Calia ser innovador, trencar motles, per a poder véncer el zàping. La gent havia passat d'usar el zàping defensiu a practicar cada volta més un zàping ofensiu. El zàping ofensiu, aquest era precisament el títol de la seua ponència en el congrés. La gent ja no feia zàping per fugir dels anuncis, sinó per atacar-los. Apuntava amb el comandament cap a la televisió i premia el botó amb ràbia, com qui prem el gallet d'una pistola. Alguns adoptaven una posició de tir. I d'altres havien començat a experimentar el plaer d'apagar la televisió i anar-se'n a dormir. Allò era el tir de gràcia definitiu. Tard o d'hora tothom descobriria aquest plaer i aleshores el sector estaria perdut. En aquella conferència impronunciada Bataller es feia ressò d'un conjunt d'estudis i estadístiques que demostraven aquesta saturació i defensava una reglamentació estricta de la quantitat i duració dels talls publicitaris. Açò el permetia enllaçar amb qüestions legals i, per tant, amb plantejaments ètics. Les lleis havien de tindre fonaments morals. En el fons Bataller sabia que la seua ponència era una gran mentida. La publicitat es nodria de la llibertat de mercat, i l'ètica era enemiga d'aquesta llibertat. Fet i fet, a ell, del congrés, només li interessava la seua publicitat. Bataller s'havia convertit en la seua pròpia marca, i únicament acudia als congressos per a publicitar-se. El contingut de les seues ponències es limitava a plantejar qüestions obertes. Si de cas tenia la virtut d'encunyar termes nous, paraules que es convertien en un símbol, en una categoria que sintetitzava alguna problemàtica del sector i que

contribuïa a engrandir la seua fama d'intel·lectual de la publicitat. Però mai no donava armes als adversaris. Tan sols analitzava els avantatges d'alguna tècnica nova quan la seua empresa ja l'havia utilitzada i n'havia tret els beneficis. No li interessaven massa els diners, però li interessava guanyar la batalla, anar sempre al davant en aquella cursa contínua. Sense guanys, les empreses deixarien de contractar els seus serveis. Hi havia empreses que perdien diners en la publicitat. Una mala empresa de publicitat podia dissenyar campanyes amb un cost que mai no s'arribaria a amortitzar amb l'increment de les vendes. De vegades els clients no se'n adonaven, de la paradoxa, perquè solien fer-se campanyes continuades, i els efectes d'una publicitat continuada es diluïen en el temps i en un suposat reforçament de la marca. Però reforçar la marca no servia per a res si no suposava un augment de les vendes. No hi havia aparells que mesuraren el reforçament de la marca. Reforçar la marca era la gran excusa del fracàs publicitari. Bataller mirava de no caure en aquest parany i dissenyava campanyes de publicitat total. La *publicitat-no-publicitària*, l'hauria anomenada si haguera d'haver fet una conferència.

Però ara li importava un rave, tot allò. Aquell tercer ensurt l'havia descol·locat. Ja feia temps que la vida havia deixat de ser un trajecte professional amb tracció a les quatre rodes cap a un futur d'expectatives assegurades, però a hores d'ara també havia deixat de ser un glop de llet condensada en un instant del present més concret i actual. Ara la mort havia estat més pròxima, i de fet ell mateix havia decidit baixar la persiana amb estil mentre la doctora li ordenava que lluitara, que lluitara. Deixeu-vos morir a la tercera: no vos en penedireu!

Arrepapat damunt del sofà, amb la música del compacte cobrint la seua nuesa, Bataller no podia evitar pensar que aquella era l'única volta que havia deixat de lluitar. Inexplicablement, havia decidit cloure la persiana en aquell hospital. Plegar. I encara no estava segur d'haver decidit pujar-la.

Abans de dinar, va telefonar Alvarado, tot preocupat perquè acabava d'escoltar un missatge de Martín. Bataller li va expressar els seus dubtes, però traduïts a un llenguatge que l'economista poguera entendre:

–No sé si continuar... –va dir.

–Tu saps què estàs dient? Tu saps la quantitat de coses que tens per davant?

En el full de càlcul de la vida, Alvarado considerava imprescindible l'ús del concepte *deixar-de-guanyar*. Les economies modernes ja no eren tan senzilles que per obtenir el saldo n'hi haguera prou amb una simple resta entre el deure i l'haver. Calia tindre en compte les previsions. Es podia haver guanyat molt, però si s'havia *deixat de guanyar* encara més, la cosa no anava bé.

Sobre la base d'aquest mateix estat de comptes virtual, Bataller li va fer veure que la demanda de la cadena de supermercats ja entrava en les seues previsions inicials. Si la demanda es produïa, això suposaria una campanya de publicitat addicional que, tal com anava la justícia, podria durar un parell d'anys. Ell mateix ja havia pactat amb els clients uns honoraris proporcionals a la duració. La cadena de supermercats que havia contractat els seus serveis volia frenar la competència d'una altra cadena emergent. Bataller havia dissenyat un projecte per a encertar de ple en la línia de flotació de la competidora. La cadena que havia llogat els seus serveis va oferir vals de descompte en qualsevol dels seus establiments a tots els clients que hi portaren còpies de fulls de reclamació presentats contra algun dels supermercats de la competència. En pocs dies els establiments de l'altra cadena es van veure saturats per una cua interminable de reclamants i una allau d'inspeccions de tot tipus. Les conseqüències eren previsible, però els càlculs d'Alvarado eren incapaços de previndre la creativitat de Bataller. Fins i tot el seu concepte de *deixar-de-guanyar* era massa estret per encabir el concepte de *demanda-en-contra-convertida-en-publicitat-a-favor*.

Alvarado es va quedar tranquil, però li va demanar a Bataller que s'ho pensara molt abans de prendre una decisió, li va dir que ells estaven disposats a fer qualsevol tipus de reestructuració en l'empresa per tal de respectar la seua salut i que això incloïa renunciar a tots els contractes que fera falta.

És a dir, incloïa la mentida.

Bataller no va contestar.